

8. OKNA

Obsah

---

8. OKNA 73

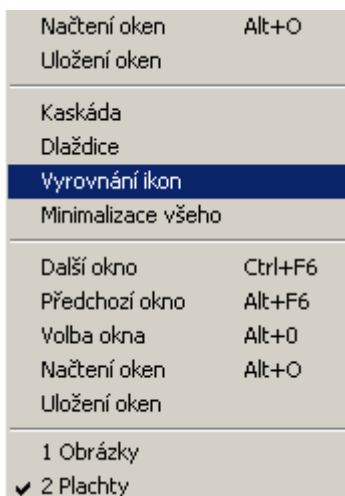

OBSAH	73
8.1 UKLÁDÁNÍ UŽIVATELSKÝCH OKEN	76
8.2 NAČÍTÁNÍ UŽIVATELSKÝCH OKEN	77
8.3 VLASTNOSTI OKEN	77
8.3.1 VLASTNOSTI ZÁLOŽKOVÉHO OKNA	78
8.4 VOLBA OKNA	78
8.5 ZRUŠENÍ OKNA	79
8.6 ZAVŘENÍ VŠECH OKEN	79
8.7 VELIKOST A POSUN OKNA	79
8.8 POHYB OBRAZU V OKNĚ	80
8.9 USPOŘÁDÁNÍ OKEN	80

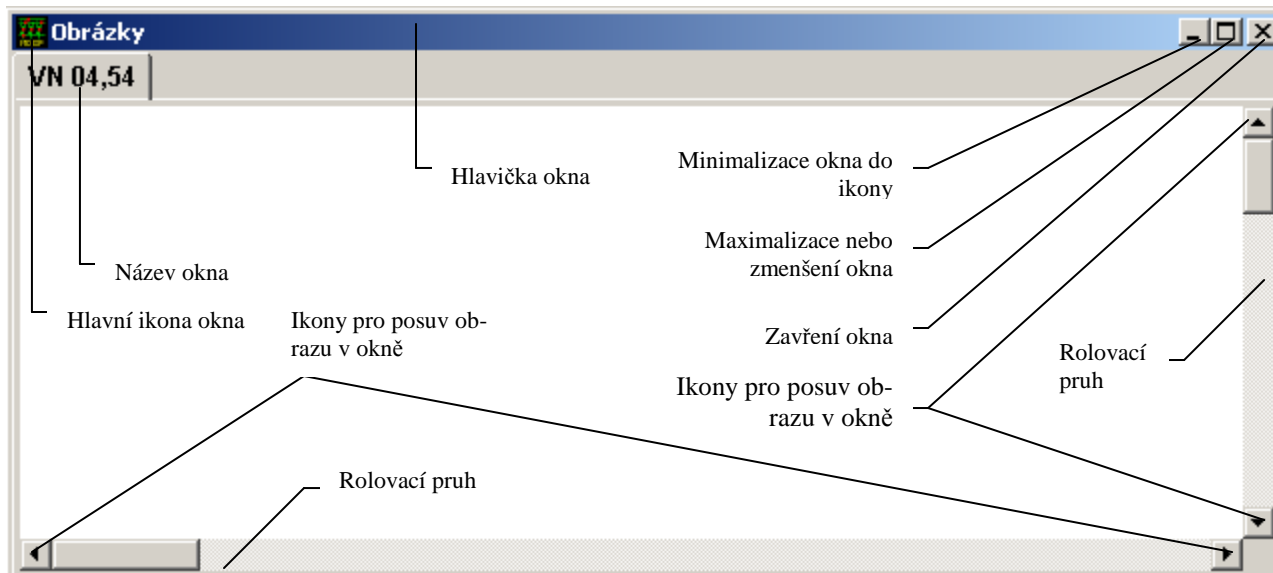

Tato funkce má více voleb. Aby tyto nabídky byly aktivní, musí být (záleží na funkci voleb) otevřeno jedno nebo více oken. V dolní části tohoto roletového menu se pak zobrazí názvy otevřených oken s vlastností „okno MDI“ (viz. další text), zaškrtnuto je aktuální okno. Kliknutím myši na požadovanou položku výčtu otevřených oken se toto okno stane aktuálním.

obr. 1 Roletové menu "Okna"

Základem zobrazování jsou okna. Všechny funkce (obrázky, plachty, deníky, atd.) jsou zobrazovány v oknech, která mají společný princip ovládání. Tvar je ukázán na samostatném okně:

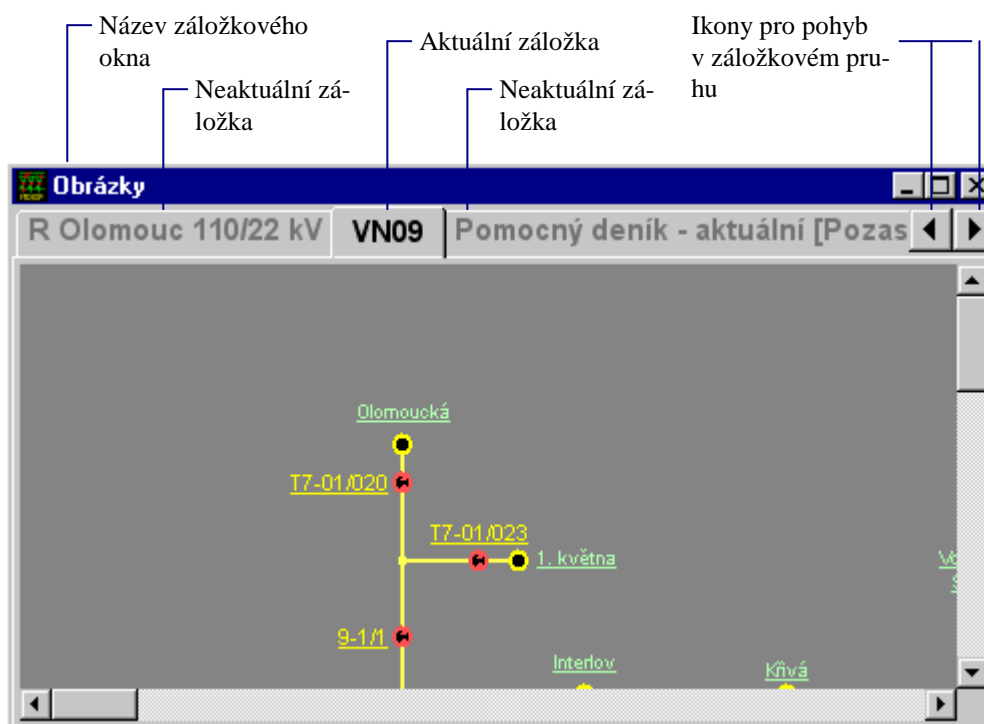

obr. 2 Samostatné okno a jeho ikony

Na obrázku jsou popsány ovládací ikony, které slouží k manipulaci s oknem pomocí myši a zahrnují všechny funkce, které lze v oknech provádět.

Po vyvolání funkce (obrázek, plachta, ...) se tato otevře v okně, které má standardní velikost. Okno není otevřeno v plné velikosti, neboť by zakrylo ostatní otevřená okna. Okna se postupně otvírají v kaskádě tak, aby byly vidět horní řádky okna s nadpisem. S okny se manipuluje pomocí myši, částečně pak prostřednictvím hlavního menu nebo řídicími klávesami.

Důležitým druhem okna je **okno záložkové**, jež umožní oproti samostatnému oknu koncentrovat více otevřených oken. Tyto se zde pak tváří jako samostatné záložky.

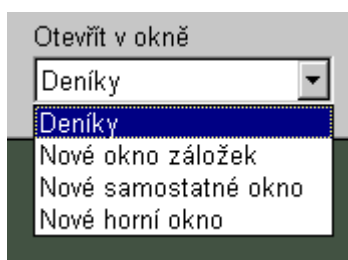

obr. 3 Záložkové okno

Proto pro okno obrázku, plachty, vzorku, deníku atd. otevřené v tomto záložkovém okně je v následujícím textu již používán jen pojem **záložka**. Příslušné názvy záložek jsou umístěny v záložkovém pruhu. Záložkový pruh se nachází pod hlavičkou okna. Pouze jedna z těchto záložek může být aktuální - určuje tedy obsah zobrazený v okně. Zaktuálnění záložky se provede klikem myši na daném názvu záložky

v záložkovém pruhu, tím se v okně zobrazí příslušný obsah a text názvu záložky se stane aktivní (černá barva písma). Záložky lze přemísťovat z jednoho záložkového okna do druhého tak, že se podrží stisknuté levé tlačítko myši na názvu této záložky a tažením se přesune obrys této záložky nad záložkové okno, ve kterém má být záložka umístěna. Velikost obrysu přetahované záložky by se pak měla přizpůsobit jeho obrysu, pak je možno stisk levého tlačítka myši uvolnit. Záložka se stane součástí tohoto záložkového okna. Pokud je levé tlačítko uvolněno, aniž by se obrys záložky přizpůsobil nějakému již otevřenému záložkovému oknu, je tato jedna záložka umístěna v nově otevřeném záložkovém okně. Zavření záložkového okna (tedy včetně všech záložek) je možno stejnými způsoby jako samostatné okno, tedy přes ikonu pro zavření záložkového okna, přes hlavní ikonu záložkového okna nebo pomocí kláves <Ctrl F4>. Pro zavření pouze vybrané záložky musí být tato záložka aktuální, pak přes klik pravého tlačítka myši na zobrazeném obsahu vybereme v otevřeném menu položku **Zavření okna**.

Výběr konkrétního obrázku, plachty, vzorku, deníku se provádí v příslušné nabídce, která obsahuje i roletové menu s názvem „Otevřít v okně“. Pro každou funkci (obrázky, plachty, vzorky, deníky, ...) se zde implicitně nabízí otevření v záložkovém okně stejnojmenného názvu, dále jsou v tomto roletovém menu nabídnuty názvy již otevřených záložkových oken a pak jsou v tomto menu standardně nabídnuty položky pro otevření nového okna záložek - „Nové okno záložek“, nového samostatného okna - „Nové samostatné okno“ a nového horního okna - „Nové horní okno“.

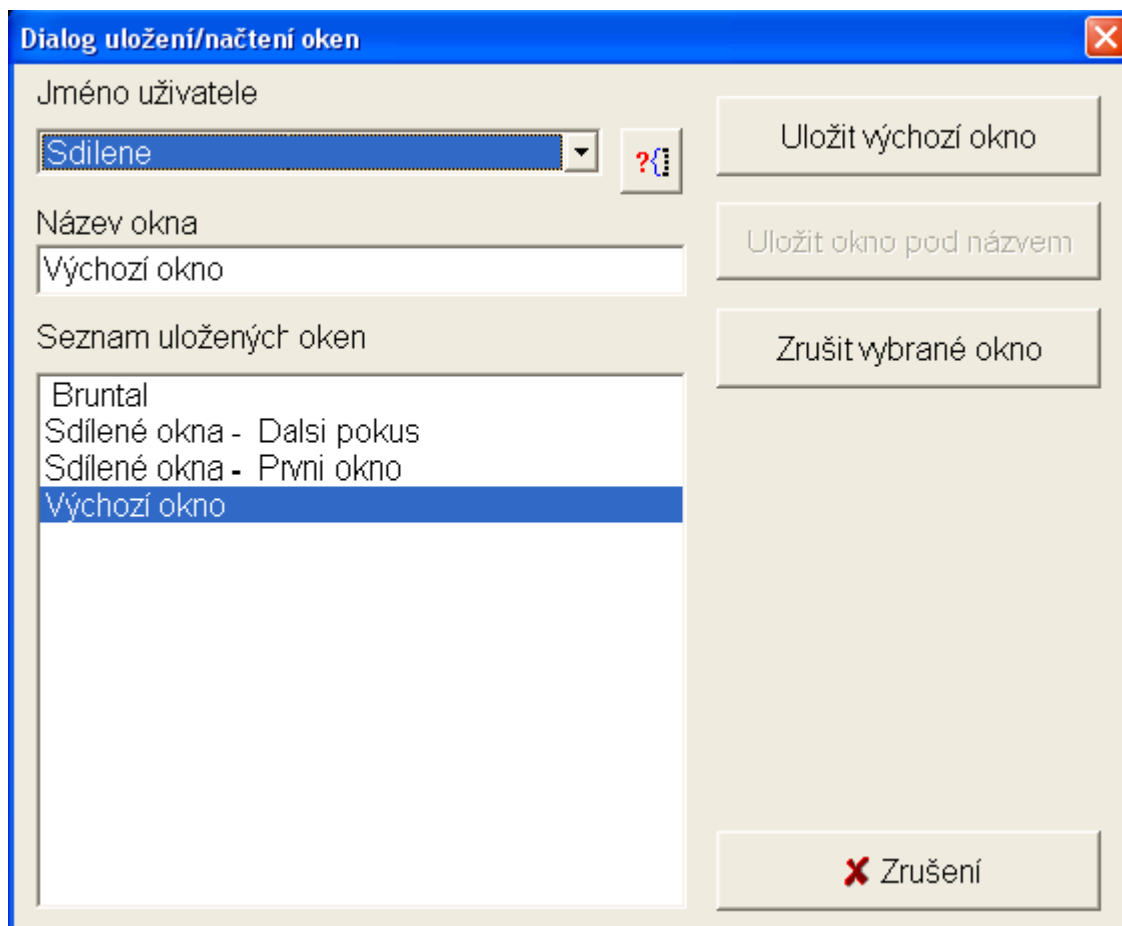

obr. 4 Roletové menu „Otevřít v okně“

Horní okno je vlastně samostatné okno, které nelze překrýt jinými okny a navíc lze umístit i mimo pracovní plochu obrazovky - tedy kdekoli na obrazovce.

8.1 Ukládání uživatelských oken

Tato funkčnost slouží k vícenásobnému uložení různých konfigurací uživatelských oken. Okna se ukládají přes menu „Okna“ – „Uložení oken“. Pro ukládání slouží následující dialog.

obr. 5 Dialog uložení/načtení oken

Uživatel může ukládat okna pro svojí vlastní potřebu nebo může ukládat okna, které mohou sdílet i ostatní uživatelé. Správci mohou ukládat okna i pro jiné konkrétní uživatele. Pro volbu způsobu ukládání slouží položka „Jméno uživatele“. Její možnosti závisí na konkrétním nastavení oprávnění pro daného uživatele. Výchozí hodnotou je aktuální uživatelské jméno. Jeho volbou se ukládá konfigurace pro vlastní použití. Volbou „Sdílené“ se volí konfigurace oken, kterou mohou sdílet i ostatní uživatelé. Správcové mají navíc vedle položky pro volbu uživatele aktivní tlačítko, které umožňuje načíst seznam všech uživatelů a následnou volbou konkrétního z nich vybrat, komu se konfigurace oken ukládá.

Do kolonky „Název okna“ se volí, pod jakým názvem se konfigurace ukládá. Kliknutím na položku v „Seznamu uložených oken“ se název zvoleného okna přenesou do kolonky pro zadání jména.

Vlastní uložení konfigurace se provede pomocí tlačítka „Uložit výchozí okno“ nebo „Uložit okno pod názvem“. První volba uloží výchozí okno pro zvoleného uživatele, které se nabízí k otevření jako první, u uživatelů, kteří nemají povoleno vytváření vícenásobných konfigurací se takto uložená konfigurace otvírá přímo. Uživatelé, kteří mají povoleno vytvářet vícenásobné konfigurace pak mohou ukládat pojmenované okna pomocí druhého tlačítka. Jestliže se zvolí uložení sdíleného okna, v seznamu se zadaný název zobrazí s doplněným textem „Sdílené okna“.

Již uložené konfigurace je možno zrušit volbou v seznamu a stiskem tlačítka „Zrušit vybrané okno“.

8.2 Načítání uživatelských oken

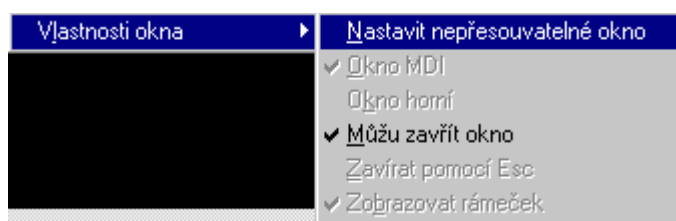
Jestliže má uživatel zvolenu možnost automatického načtení konfigurace zvolených oken, je při spuštění provedeno jejich načtení. To probíhá v závislosti na parametrizaci systému. Jestliže uživatel nemá povoleno vytváření vícenásobných oken a nemá možnost otvírat sdílená okna, proběhne automaticky načtení výchozí konfigurace. Automatické načtení se provede i v případě, že uživatel má povoleno vytvářet vícenásobná okna, ale má vytvořeno pouze jedno výchozí okno.

Požadované okno se zvolí v seznamu a stiskem tlačítka „Otevřít okno“ se provede jeho inicializace.

Za běhu programu může uživatel kdykoliv načíst uloženou konfiguraci pomocí menu „Okna“ – „Načtení oken“. Aktuálně otevřená okna se zavřou a otevře se zvolená konfigurace.

8.3 Vlastnosti oken

Otevření každého okna je pevně dáno vlastnostmi nastavenými v programu. U okna si pak lze zobrazit a případně modifikovat některé jeho vlastnosti klikem pravého tlačítka myši kdekoliv v tomto okně a výběrem položky *Vlastnosti okna*.

obr. 6 Vlastnosti okna

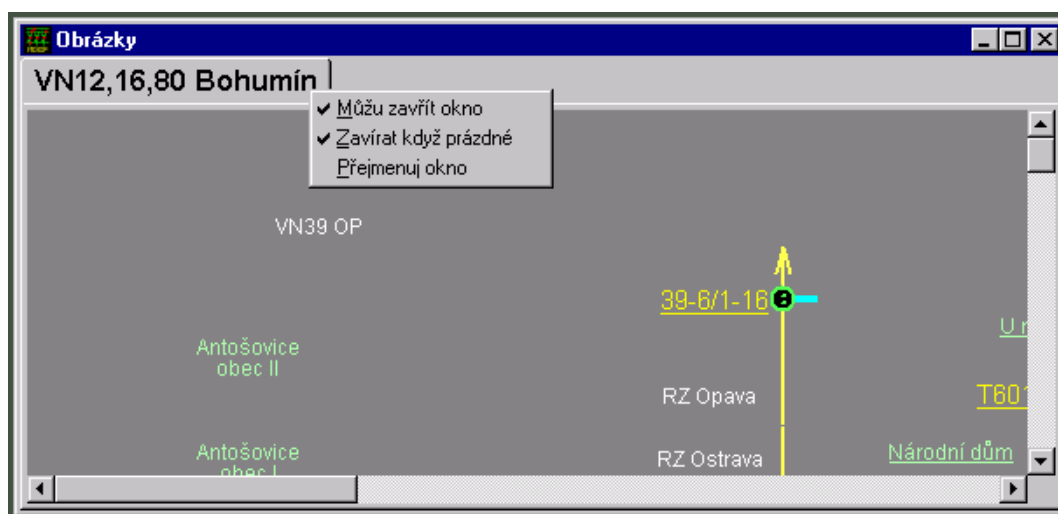
Rozbalí se tím podnabídka, v níž položky, které lze měnit, jsou aktivní (černá barva písma položky) a položky, které měnit nelze, jsou neaktivní (šedá barva písma položky). Položky neaktivní budou i nadále pevně určeny. U položek ať aktivních či neaktivních se u levého okraje zobrazuje zaškrtnutí, které signalizuje, že je daná položka použita - tzn. projevuje se ve vlastnostech okna. Použití aktivních položek lze měnit (tedy zaškrtnout či zrušit zaškrtnutí) pouhým klikem myši na této položce. Výjimkou je první položka, u níž není zaškrtnutí u levého okraje, ale její textová podoba se mění mezi „Nastavit přesouvatelné okno“ a „Nastavit nepřesouvatelné okno“ - aktuální stav tohoto parametru je ten, který se nenabízí (tzn. pokud je v nabídce „Nastavit přesouvatelné okno“, tak dané okno je nyní nastaveno jako nepřesouvatelné). Další výjimkou jsou položky „Okno MDI“ a „Okno horní“ které jsou přepínatelné pouze mezi sebou, tzn. že zaškrtnutí jedné z těchto položek ruší automaticky zaškrtnutí druhé položky a naopak.

Význam jednotlivých položek je následující :

- **Nastavit přesouvatelné okno, Nastavit nepřesouvatelné okno** - přesouvatelné okno znamená, že mohou přesouvat záložky z jednoho okna do druhého. Pokud tedy u samostatného okna vyberu položku *Nastavit přesouvatelné okno*, pak se okno změní na záložkové. A naopak, pokud vyberu v záložkovém okně *Nastavit nepřesouvatelné okno*, tak aktivní záložka přejde do okna samostatného.
- **Okno MDI** - zaškrtnutí znamená, že lze okno umísťovat pouze v rámci pracovní plochy obrazovky a toto okno lze překrývat jinými okny. Zrušení zaškrtnutí této položky dosáhneme výběrem *Okno horní*.
- **Okno horní** - zaškrtnutí znamená, že lze okno umístit i mimo pracovní plochu obrazovky - tedy kdekoliv na obrazovce a toto okno nelze překrýt jinými okny (je vždy nahoře). Zrušení zaškrtnutí této položky dosáhneme výběrem *Okno MDI*.
- **Můžu zavřít okno** - zaškrtnutím lze okno zavřít kliknutím na příslušnou ikonu v hlavičce okna nebo klikem na hlavní ikonu okna a výběrem položky *Zavřít okno* či stiskem kláves <Ctrl F4>.
- **Zavírat pomocí Esc** - zaškrtnutím lze okno zavřít použitím klávesy <Esc>.
- **Zobrazovat rámeček** - zaškrtnutím se zobrazuje rámeček okna.

8.3.1 Vlastnosti záložkového okna

Vlastnosti aktuální záložky se zobrazí kliknutím pravého tlačítka myši na obsahu záložky a z otevřeného menu výběrem položky **Vlastnosti okna**. Rozbalí se tím podnabídka s položkami vysvětlenými již v předchozím textu. Aby se však zobrazily vlastnosti záložkového okna, je nutný klik pravého tlačítka myši kdekoliv na záložkovém pruhu.

obr. 7 Vlastnosti záložkového okna

Zobrazí se již přímo nabídka vlastností záložkového okna. Obsahuje dvě položky, jejichž význam ještě nebyl vysvětlen:

- **Zavírat když prázdné** - zaškrtnutí znamená, že po zavření poslední záložky se záložkové okno automaticky uzavře.
- **Přejmenuj okno** - výběrem této položky se zobrazí dialog pro editaci názvu okna.

8.4 Volba okna

Jestliže je otevřeno několik oken, je možno vždy libovolně zvolit jako aktuální. Aktuální okno je to, které má hlavičku podbarvenou modře (u standardně nastaveného barevného schéma Windows) a pokud není otevřeno žádné horní okno, tak je na obrazovce celé vidět. Neaktuální okno má hlavičku tmavě šedou a pokud není horním oknem, pak může být překryto jiným oknem. Aktuálním se okno stane, najedeme-li si na něj pomocí myši a klikneme na něm libovolným tlačítkem. Okno, které požadujeme, je možné navolit pomocí stisku kláves **<Ctrl F6>**, který postupně přepíná další jednotlivá okna. Dále je možné použít stisku **<Alt F6>**, který postupně přepíná předchozí jednotlivá okna. Kombinaci **<Ctrl F6>** nebo **<Alt F6>** stiskneme tolikrát, až se stane požadované okno aktuálním. Funkce těchto kláves je možno realizovat i prostřednictvím menu.

Další funkcí pro volbu okna je kombinace kláves **<Alt 0>**. Funkci je opět možno realizovat prostřednictvím menu najetím myši na položku hlavního menu „Okna“ a v zobrazené nabídce výběrem **Volba okna**. Vyvolá se tím nabídka, ve které je seznam všech názvů otevřených oken. Její položky mají u nezáložkového okna tvar: **typ okna - název zobrazeného obsahu** (tj. obrázku, vzorku, plachty, deníku, ...). Položky u záložkového okna mají tvar: **název záložkového okna - typ okna - název záložky** (tj. název zobrazeného obsahu).

Položka „typ okna“ slouží pro přesné rozlišení z toho důvodu, že může být stejný „název zobrazeného obsahu“ např. pro plachtu a obrázek.

Název záložkového okna je tedy obsažen tolikrát, kolik obsahuje záložek. V této nabídce je tedy možno pomocí myši nebo kurzorových kláves vybrat hledané okno a u okna záložkového i jeho záložku. Po potvrzení volby dvojitým klikem myši nebo stiskem **<Enter>** se toto okno u záložkového okna i vybraná záložka stane aktuální.

8.5 Zrušení okna

Libovolné z otevřených oken je možné zrušit. Jestliže okno není aktuální, pak je třeba jej nejprve zvolit. Pomocí myši se okno zavře kliknutím na příslušnou ikonu pro zavření v hlavičce okna nebo klikem na hlavní ikonu okna a výběrem položky **Zavřít okno** či stiskem kláves <Ctrl F4>. Těmito způsoby však nelze zavřít okna, která jsou proti zavření chráněna. U těchto musíme tedy kliknout myší (zaškrtnout) na položce **Můžu zavřít okno**, nacházející se ve vlastnostech okna.

8.6 Zavření všech oken

Zavřít všechna otevřená okna je možno realizovat prostřednictvím menu najetím myši na položku hlavního menu „Okna“ a v zobrazené nabídce výběrem položky **Zavření všech oken**. Výběrem této položky lze zavřít i okna, která jsou chráněna proti zavření (tedy nemají zaškrtnutí ve vlastnostech okna u položky **Můžu zavřít okno**).

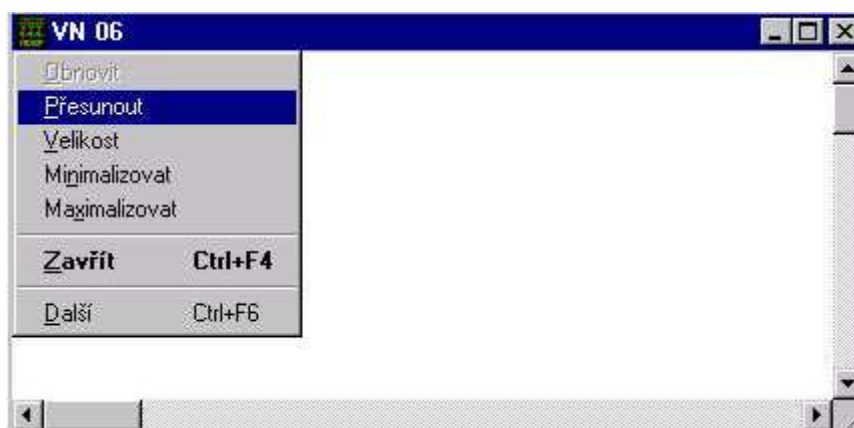
8.7 Velikost a posun okna

Velikost okna je možné nastavit na zmenšené okno nebo na maximální okno kliknutím na tutéž ikonu pro maximalizaci nebo zmenšení okna - jež je umístěna v hlavičce okna. Maximalizace u „okna MDI“ znamená jeho roztažení přes celou pracovní plochu obrazovky, kdežto maximalizace u „okna horního“ znamená jeho roztažení přes celou obrazovku. Okno je možné také minimalizovat do ikony klikem na třetí tlačítko zprava v hlavičce okna. Jestliže je potřeba opět nastavit předchozí velikost okna, pak se to provede opakovaným použitím tohoto tlačítka (tzn. když minimalizujeme okno do ikony, pak předchozí velikost nastavíme opět kliknutím na tuto ikonu).

Nastavení libovolné velikosti okna se provede pohybem myši např. k pravému okraji okna. Jakmile se kurzor přiblíží na kraj okna, změní se v tzv. „dvousměrnou šipku“ - je to pravý okamžik ke stisku a držení levého tlačítka myši a pohybu myši doleva nebo doprava. Tím se obrys okna mění, zužuje nebo rozšiřuje. Uvolněním tlačítka myši se okno obnoví v nové podobě. Stejným způsobem lze vléci i za levý, dolní nebo horní okraj okna. Okno lze rozšiřovat a zužovat ve dvou rozměrech současně, diagonálně. Docílí se toho umístěním šipky nad kterýkoli z rohů okna a vlečením v kterémkoli směru.

Změna umístění okna - tedy jeho posun se provede tak, že se podrží stisknuté levé tlačítko myši na hlavičce okna a tažením se přesune obrys tohoto okna na požadované místo. Uvolněním tlačítka myši se okno obnoví na zvolené pozici.

Pokud maximalizujeme okno z jeho libovolně nastavené velikosti a příslušného umístění, tak po jeho zmenšení (kliknutím na stejnou ikonu, která nyní znamená zmenšení okna), je umístění a velikost tohoto okna stejná jako před maximalizací.

obr. 8 Okno s menu po kliku myši na hlavní ikoně okna

Pozn: Přesunutí okna na jiné místo, změnu velikosti okna také dosáhneme tím, že vybereme položku **Přesunout**, **Velikost** z menu zobrazeného po kliknutí na hlavní ikoně okna. Zvýrazní se obrys okna a pomocí kláves <šipka vlevo>, <šipka vpravo>, <šipka nahoru>, <šipka dolů> se obrys okna přesune či zvětšuje (dle vybrané položky menu). Po stisku <Enter> se okno přesune či zvětší do nastaveného obrysu.

8.8 Pohyb obrazu v okně

Jelikož většina obrazů je větší než okno zobrazené na obrazovce, je potřeba s obrazem v rámci okna manipulovat. K tomu slouží rolovací (posuvné) pruhy poblíž pravého a dolního okraje okna. Provádí se to buď vlečením myši za obdélníkové tlačítko uvnitř posuvného pruhu nebo klikáním myši na šipky na jeho krajích - tedy na ikony pro posuv obrazu v okně.

Pro posun obrazu mohou také sloužit kurzorové klávesy : <Page Up> - posun obrazu nahoru, <Page Down> - posun obrazu dolů, <Home> - posun obrazu doleva, <End> - posun obrazu doprava.

8.9 Uspořádání oken

Na možnosti uspořádání již otevřených „MDI oken“ se dostaneme prostřednictvím menu najetím myši na položku hlavního menu „Okna“. V zobrazené nabídce je pak možno vybrat z funkcí:

- **Kaskáda** - otevřená „MDI okna“ se uspořádají do tzv. kaskády - jsou naskládána přes sebe tak, že u dolních oken jsou vidět jen jejich hlavičky.
- **Dlaždice** - otevřená „MDI okna“ vyplní pracovní plochu obrazovky tak, že se naskládají buď vedle sebe nebo pod sebe, nebo jak vedle sebe tak i pod sebe - a ve všech uvedených případech navíc tak, že se nepřekrývají a mají stejnou velikost.
- **Minimalizace všeho** - dojde k minimalizaci všech otevřených „MDI oken“ do jednotlivých ikon.
- **Vyrovnaní ikon** - dojde k vyrovnaní těchto minimalizovaných ikon oken.